

Vymahatelnost práv duševního vlastnictví

Ochrana autorských práv

Užití autorského díla či jiného předmětu ochrany bez souhlasu autora či vykonavatelů autorských práv nebo v rozporu s podmínkami uděleného souhlasu je **porušením práva autorského**, resp. práv souvisejících s právem autorským a **zakládá občanskoprávní, trestněprávní, resp. přestupkovou odpovědnost.**

Následky neoprávněného zásahu do autorských práv lze obecně rozdělit zejména na **soukromoprávní** následky a **trestněprávní a správněprávní.**

Soukromoprávní ochrana

Soukromoprávní ochrana práv duševního vlastnictví je nejčastějším způsobem obrany poškozených.

Základním procesním prostředkem ochrany je soukromoprávní žaloba. Nároky autora v případě neoprávněného zásahu do jeho práv jsou uvedeny v §40 autorského zákona.

§40 autorského zákona

Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, **může se domáhat zejména** (§40 AutZ)

a) určení svého autorství - určovací nárok

b) zákazu ohrožení svého práva (zdržovací nárok), včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,

c) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití (informační nárok), o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisejí.

§40 autorského zákona

d) odstranění následků zásahu do práva, zejména – odstraňovací nárok

1. stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 z obchodování nebo jiného užití,

2. stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,

3. zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,

4. zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,

e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména – satisfakční nárok

1. omluvou,

2. zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím; výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlédne zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo; tím není vyloučena dohoda o narovnání,

Trestněprávní ochrana

- Kromě soukromoprávní ochrany se lze domáhat ochrany autorských práv také prostředky trestní ochrany soudní a prostředky trestní ochrany správní
- Trestní ochrana soudní
- Ochrana na úrovni přestupku

Trestní ochrana soudní

Trestným činem může být podle ústavního pořádku České republiky pouze takový čin, který je nebezpečný pro společnost, a který naplňuje zákonem vymezené znaky.

Některé zásahy do práv duševního vlastnictví jsou definovány i jako skutkové podstaty několika trestných činů a to v hlavě VI, díl 4, zákona č. 40/2009 Sb. zákon trestní zákoník, v platném znění.

Tato část nese název **Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu**. Obecně platí, že ne každé porušení práv duševního vlastnictví je trestným činem. Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Trestné činy:

Trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

- Tento trestný čin postihuje taková jednání, kterými je neoprávněně zasaženo do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému či televiznímu vysílání a databázi (§ 152 tr. zákona).

Trestný čin porušování průmyslových práv

Tohoto trestného činu se dopustí osoba, která neoprávněně zasáhne do práv k chráněnému vynálezu, užitému vzoru, průmyslovému vzoru a topografii polovodičových výrobků (§ 151 tr. zákona).

- Trestný čin porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu

Správněprávní ochrana

Méně závažné případy neoprávněných zásahů do autorských práv, tedy ty, které nedosahují TZ požadované společenské nebezpečnosti vyšší než nepatrné, mohou být postihovány jako přestupky

Přestupek FO

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:

- neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi;
- do práva autorského neoprávněně zasahuje také ten, kdo vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje, prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodnímu účelu zařízení, výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které jsou za účelem obcházení účinných technických prostředků nabízeny, propagovány nebo uváděny na trh, mají vedle obcházení účinných technických prostředků jen omezený obchodně významný účel nebo jiné užití, nebo jsou určeny, vyráběny, upravovány nebo prováděny především s cílem umožnit nebo usnadnit obcházení účinných technických prostředků.
- do práva autorského zasahuje též ten, kdo bez svolení autora způsobuje, umožňuje, usnadňuje nebo zastírá porušování práva autorského tím, že odstraňuje nebo mění jakoukoli elektronickou informaci o správě práv k dílu, nebo rozšiřuje, dováží nebo přijímá za účelem rozšiřování, vysílá nebo sděluje veřejnosti, a to i způsobem podle § 18 odst. 2, dílo, ze kterého byla informace o správě práv nedovoleně odstraněna nebo změněna

Přestupek PO

- Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob
- Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:
- neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,
- do práva autorského neoprávněně zasahuje také ten, kdo vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje,
- prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodnímu účelu zařízení,
- výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které jsou za účelem obcházení účinných technických prostředků nabízeny, propagovány nebo uváděny na trh, mají vedle obcházení účinných technických prostředků jen omezený obchodně významný účel nebo jiné užití, nebo jsou
- určeny, vyráběny, upravovány nebo prováděny především s cílem umožnit nebo usnadnit obcházení účinných technických prostředků.
- do práva autorského zasahuje též ten, kdo bez svolení autora způsobuje, umožňuje, usnadňuje nebo zastírá porušování práva autorského tím, že odstraňuje nebo mění jakoukoli elektronickou informaci o správě práv k dílu, nebo rozšiřuje, dováží nebo přijímá za účelem rozšiřování, vysílá nebo sděluje veřejnosti, a to i způsobem podle § 18 odst. 2, dílo, ze kterého byla
- informace o správě práv nedovoleně odstraněna nebo změněna.
- jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6,
- vykonává kolektivní správu, aniž jí bylo uděleno oprávnění podle § 96a,
- neoznámí ministerstvu skutečnosti podle § 101f odst. 2, nebo
- se jako osoba, která hodlá vykonávat nebo vykonává činnost nezávislého správce práv, nepřihlásí k evidenci podle § 104b odst. 2.
- Za výše uvedené přestupky podle lze uložit pokutu od 50 000 do 500 000 Kč